

F O D I | FEDERATIE VAN OPPERVLAKTEDELFSTOFFENWINNENDE INDUSTRIEËN

Zorgvuldig winnen

*Gedragcode Flora- en faunawet
voor natuurbewust ontgronden*

Zorgvuldig

In Nederland is in het verleden veel zand, grind, klei en kalksteen afgezet. Grondstofwinnende bedrijven in bouwmaterialen. Hierdoor verandert het landschap. Grondstofwinning draagt tegenwoordig tot betere beveiliging tegen hoogwater op de rivieren en de ontwikkeling van natuurgebieden. Op vele plaatsen daar tijdens de winning. Grondstofwinners willen daarmee zorgvuldig omgaan.

Gedragscode Flora- en faunawet

In Nederland verbiedt de Flora- en faunawet 'het doden, beschadigen, verontrusten, etc. van beschermde soorten' (artikel 8 t/m 12) en 'verplicht een ieder dat waar mogelijk te voorkomen' (algemene zorgplicht, artikel 2). Grondstofwinners moeten daarom voorzorgsmaatregelen nemen om schade aan planten en dieren te voorkomen. Voor een aantal soorten moeten ze in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing aanvragen, tenzij ze de werkzaamheden uitvoeren volgens een gedragscode die is goedgekeurd door de rijksoverheid. Sinds januari 2010 kunnen bij FODI aangesloten bedrijven gebruik maken van hun eigen goedgekeurde gedragscode *Zorgvuldig winnen*. Bedrijven die volgens deze gedragscode werken, laten duidelijk zien zorgvuldig om te willen gaan met flora en fauna op de winlocaties. Door zorgvuldige projectvoorbereiding en -uitvoering beschermen ze niet alleen planten en dieren, maar creëren ze ook kansen voor de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

Verantwoord en sneller aan de slag!

Werken volgens de gedragscode biedt zekerheid en gemak. Het is een leidraad bij verantwoord werken, zodat bedrijven geen onnodige schade aanbrengen aan beschermde planten en dieren op of rond de winlocatie. Ook besteedt de gedragscode aandacht aan soorten die zich tijdens de winning vestigen. Hierdoor herkennen grondstofwinners potentiële nieuwe natuurwaarden tijdig en bevorderen ze waar mogelijk de ontwikkeling ervan. De gedragscode geeft duidelijkheid vooraf waardoor procedures sneller kunnen worden doorlopen.

omgaan met natuur

*rijven halen deze zogeheten oppervlakedelfstoffen uit de grond, vooral voor toepassing in de bouw
vaak bij aan verbetering van de leefomgeving: wonen aan het water, meer recreatiemogelijkheden,
ontgrondingslocaties zijn zeldzame, waardevolle planten en dieren aanwezig, of vestigen zich*

*Veel huidige beschermde natuurgebieden in Nederland
zijn het gevolg van delfstoffenwinning in het verleden.*

De gedragscode biedt houvast binnen

Voordelen van de gedragscode

De toepassing van de Flora- en faunawet vraagt veel tijd, geld en aandacht. Zo moeten bedrijven veel onderzoek verrichten en ontheffingen aanvragen. Werken volgens de gedragscode *Zorgvuldig winnen* biedt diverse voordelen.

Grondstofwinnende bedrijven die de gedragscode hanteren:

- nemen een eigen verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de algemene zorgplicht en bij de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden;
- hebben meer duidelijkheid vooraf. Procedures en bijbehorend onderzoek kunnen efficiënter verlopen en zijn beter voorspelbaar.
- kunnen beter regie voeren over de werkzaamheden door potentiële nieuwe natuurwaarden tijdig te herkennen en daarmee rekening te houden;
- zijn serieuze gesprekspartners voor overheden, grondeigenaren en natuurorganisaties;
- hebben minder administratieve lasten doordat er minder ontheffingen nodig zijn die – voor zover nodig – ook eenvoudiger verleend kunnen worden.

Kortom: de gedragscode biedt alle partijen houvast binnen een zeer complexe wet- en regelgeving en het gemak van een heldere, gestructureerde werkwijze.

Hoofdpijnen van de gedragscode

De gedragscode bevat twee protocollen, één voor de projectvoorbereiding en één voor de projectuitvoering. Het eerste protocol beschrijft de stappen die bedrijven bij de ontwikkeling van een nieuwe winlocatie moeten zetten. In hoofdpijnen komen deze neer op het uitvoeren van een grondige inventarisatie en het opstellen van een – op het project toegesneden – ecologisch werkplan. Dit werkplan bevat tevens een overzicht van mogelijke maatregelen om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen. Het projectplan wordt tijdens deze voorbereidingsfase verder geoptimaliseerd om nadelige effecten voor natuurwaarden zoveel mogelijk te voorkomen.

Het tweede protocol beschrijft de te nemen stappen tijdens de projectuitvoering. De kern hiervan is het uitvoeren c.q. monitoren van het ecologisch werkplan en het bijhouden van de ontwikkelingen.

Jan Jaap de Graeff

Algemeen directeur Vereniging
Natuurmonumenten

Nieuwe kansen voor natuur

“Jaarlijks ontgraven delfstoffenwinners in Nederland enige honderden hectares land voor de winning van grind, kalksteen, zand en klei. Het gaat om ingrepen in het landschap met vaak grote effecten op de aanwezige natuur in een gebied. Als Vereniging Natuurmonumenten kijken we daar uiteraard kritisch naar. Wij zetten ons immers in voor de bescherming van natuur en landschap. Maar we kijken wel genuanceerd. Zo is het een feit dat er na ontgravingen nieuwe landschappen kunnen ontstaan met nieuwe kansen voor nieuwe natuur. Er ontstaan letterlijk nieuwe omstandigheden waarin nieuwe – soms zeer zeldzame of beschermde – planten – en diersoorten weer uitstekend gedijen.

Natuurmonumenten vindt dat met waardevolle bestaande natuurgebieden zeer zorgvuldig moet worden omgegaan en dat deze moeten worden ontzien. Waar winning van grondstoffen een serieuze bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van nieuwe natuur en aan verbetering van de biodiversiteit, ondersteunt Natuurmonumenten dit graag.

Wij zijn tevreden met de gedragscode Zorgvuldig winnen van FODI. We vinden het een positief signaal van de sectoren en een krachtige poging om niet alleen natuurschade te voorkomen maar ook om maatschappelijke meerwaarde te leveren.”

Vrijwillig en aantoonbaar toepassen van de gedragscode

Werken volgens de gedragscode is vrijwillig. De initiatiefnemer van een winlocatie kiest ervoor om de gedragscode wel of niet toe te passen. FODI stimuleert het gebruik actief vanwege het grote aantal voordelen voor zowel de grondstoffenwinners zelf, als voor een verantwoord natuurbeheer. FODI verwacht dat de meeste bedrijven de gedragscode zullen gaan gebruiken.

De gedragscode geeft alleen aanspraak op vrijstellingen voor een project als de protocollen daadwerkelijk en aantoonbaar worden uitgevoerd. Bedrijven moeten de toepassing van de gedragscode daarom duidelijk documenteren. Hoe dat moet gebeuren, is in de gedragscode aangegeven.

Leren werken met de gedragscode

Betrokken projectmedewerkers van de bedrijven die werken volgens de gedragscode, zullen moeten beschikken over een goede inhoudelijke kennis van de gedragscode en inzicht in de achtergronden ervan. Daarnaast moeten er ook de wil en interesse zijn om 'zorgvuldig te winnen'. De sector zal kortom moeten leren werken met de gedragscode.

FODI stelt ter ondersteuning hiervan documentatie over de gedragscode en een concept cursusprogramma met lesmateriaal beschikbaar. Bedrijven kunnen hiermee zelfstandig hun opleidingen invullen. De gedragscode zelf en het goedkeuringsbesluit zijn te vinden op www.fodi.nl. De documentatie, het cursusprogramma en het lesmateriaal kunt u bij FODI aanvragen.

Anita Wouters

Directeur-Generaal Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Natuur brengt winst

"Natuur en economie zijn nauw met elkaar verbonden. Sterker nog: ze kunnen niet zonder elkaar. Zonder natuur geen economische ontwikkeling en omgekeerd. Zo is het ook met grondstoffen waar delfstofwinners naar op zoek zijn. Die werden aangevoerd via onze rivieren. In de loop van eeuwen zijn zand en grind neergeslagen in steeds veranderende rivierbeddingen. Daardoor is Nederland gevormd en werd ons land een unieke delta in Europa. Daar mogen we trots op zijn. Maar we moeten er ook zuinig op zijn. Vanwege de mooie natuur die hier ontstaan is. En ook vanwege het nuttige dat de natuur te bieden heeft. Natuur als onmisbare leverancier voor natuurlijke hulpbronnen van allerlei soort. Zuinig zijn op natuur loont!"

Het project Grensmaas in Limburg vind ik daarvan een mooi voorbeeld. De natuur stelt ons daar in staat om delfstoffen te winnen. Tegelijk worden ook andere functies aangepakt, zoals het vergroten van de veiligheid door het bieden van meer ruimte voor de rivier. Natuur is daar dus multifunctioneel: mooi, economisch nuttig en draagt bij aan de veiligheid. Voor het bedrijfsleven ligt hier een belangrijke opgave. Met de gedragscode Zorgvuldig winnen gaat de delfstofwinnende industrie op actieve en zorgvuldige manier met natuur om. Daarmee geeft zij er blijk van dat zuinig zijn op onze natuurlijke systemen ook letterlijk loont. Delfstofwinners verdienen immers hun brood uit de natuur. En daarnaast: de gedragscode levert ook nog eens een bijdrage aan het verlagen van de administratieve lasten. Zo maken overheid en bedrijfsleven het elkaar gemakkelijker!"

Zorgvuldig winnen

*Gedragscode Flora- en faunawet
voor natuurbewust ontgronden*

F O D I | F E D E R A T I E V A N O P P E R V L A K T E D E L F S T O F F E N W I N N E N D E I N D U S T R I E Ë N

FODI

Wageningsestraat 43

Postbus 52 | 6670 AB Zetten

T 0488 474444 | F 0488 474445

info@fodi.nl | www.fodi.nl

